

моделі серед представників громадянського сектору, ЗМІ, бізнесу, наукових кіл в рамках проведення конференцій, семінарів, дебатів, імплементація кількох пілотних проектів в окремих громадах України, на що потрібно виділяти масштабні ресурси.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Trier, W.E. (2002). *Who framed «social dividend»? // USBIG Discussion Paper. Vol.26. March.*
2. Van Parijs, P. (2000). *What's wrong with a free lunch? Boston: Beacon Press.*
3. Laterza V. *Finland: basic income experiment – What we Know.* –Open mode: <http://www.basicincome.org>.
4. *Finland tests a new form of welfare.* – Open mode: <http://www.economics.com>.
5. Engstrom, C. (2016). *Basic income: a concrete and financed proposal for Sweden.* –Open mode: <http://basicincome.org/news/2016/11>.
6. *Social Services Act (2011).* – Open mode: <http://www.ilo.org/dyn/natlex>.

УДК 338.1

Карапетян О. М.

*к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної
безпеки та фінансових розслідувань
Тернопільський національний економічний університет*

ПОЛІТИКА ТА СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ СУВЕРЕННИХ ФОНДІВ ДОБРОБУТУ

Суверенні фонди добробуту втілюють і відтворюють зіткнення двох тектонічних сил, що прокладають свій шлях до нової нормативної бази управління. З одного боку, суверенні фонди – це державна система, заснована на принципах суверенітету, що ґрунтується на формальних структурах з чітким окресленням територіальних кордонів, а з іншого боку, – це нова система соціально-сформованих функціонально різних управлінських органів, заснована на принципах вільного руху капіталу та інвестицій, що ґрунтується на системі функціональних структур.

Суверенні фонди – це резерви фінансових ресурсів, заощадження, які можуть використовуватися на різні цілі для інвестицій як в межах держави, так і за її межами. Таким чином, вони за своєю сутністю є потенційно важливим інструментом економічної політики, виступають як важливий елемент у формуванні та функціонуванні глобальної системи, заснованої на вільному переміщенні капіталу та інвестицій. У цьому контексті міжнародні фінансові установи, зокрема Світовий банк та МВФ, позитивно сприймали будь-які зусилля держав щодо відкриття своїх кордонів до притоку капіталу (за винятком питань забезпечення національної безпеки). Відповідно пріоритетним завданням світової фінансової архітектури було захист приватної, комерціалізованої інвестиційної діяльності держав за межами їх

кордонів дотримання глобалізованого економічного (і, особливо, фінансового) порядку.

Постійною платформою для дискусії проблем розвитку і функціонування суверенних фондів на основі принципів Сантьяго служить Міжнародний форум суверенних фондів добробуту (The International Forum of Sovereign Wealth Funds), який сформований Міжнародною робочою групою в 2009 р. Станом на початок 2018 р. до складу Міжнародного форуму суверенних фондів добробуту входять 32 фонди з 31 країни [1].

До складу Міжнародної робочої групи суверенних фондів входять представники таких країн (табл. 1).

Таблиця 1

Країни - члени Міжнародної робочої групи суверенних фондів добробуту (IWG) і країни-реципієнти [2]

Країни-члени (Member countries)		Країни-реципієнти (Recipient countries)
Австралія	Мексика	ЄС
Азербайджан	Нова Зеландія	Австралія
Бахрейн	Норвегія	Бразилія
Ботсвана	Катар	Великобританія
Канада	Російська Федерація	Німеччина
Чилі	Сінгапур	Індія
Китай	Східний Тимор	Італія
Екваторіальна Гвінея	Тринідад і Тобаго	Канада
Іран	ОАЕ	США
Ірландія	США	Франція
Корея	Кувейт	Південна Африка
Лівія	Казахстан	Японія
Малайзія	Південна Корея	

Початкова фінансова орієнтація суверенних фондів була обмежена обсягом та характером вихідних інвестицій. Але, упродовж функціонування суверенних фондів відбулися зміни їх внутрішньої політики, оскільки обсяги цілей суверенних фондів були розширені та змінені. У 2008 р. було розглянуто можливість розширення завдань фондів добробуту як суверенних фондів розвитку. Суверенні фонди стали не тільки основними інститутами фінансового розвитку в своїх країнах, а основними гравцями на світовому фінансовому ринку [3].

Як уже було зазначено, кількісний і якісний розвиток суверенних фондів, насамперед, пов'язано з періодом високих цін на нафту у першому десятилітті ХХІ ст. Але в зв'язку з кризою на сировинних ринках суверенні фонди змінюють стратегію інвестування на користь вкладення коштів у високоприбуткові акції та альтернативні активи (наприклад, нерухомість).

Фонд державних інвестицій Саудівської Аравії також переглянув стратегічні напрями розвитку і свої фінансові ресурси інвестує у транспортну сферу, в тому числі спільно з іншими холдингами. Державний пенсійний фонд Норвегії (SPU) інвестує у високотехнологічні компанії (Apple, Alphabet, Microsoft) і сфери, які пов'язані з нафтою і газом. Уряд Катару розробляє стратегію інвестування в технологічні стартапи [3].

Консолідуючи свої активи, суверенні фонди, ймовірно, зосередять увагу на внутрішніх біржах. Зрештою будь-які подальші продажі державних активів будуть проводитися на публічних ринках акцій, завдяки зацікавленості політиків регіону в розвитку місцевих ринків капіталу та підвищення прозорості процесу приватизації. Це питання було детально висвітлено в «Принципах Сантьяго», які зосереджені на прозорості суверенних фондів.

Таблиця 2

Критерії оцінки прозорості діяльності суверенних фондів [4]

1.	<i>Наявність історичної довідки про фонд, що містить причини створення, джерела доходу та форму власності і управління</i>
2.	<i>Фонд щорічно оновлює дані про результати незалежних аудиторських перевірок</i>
3.	<i>Наявність інформації про ресурси фонду, які розміщені в акції компаній, а також інформації про географічне розміщення активів</i>
4.	<i>Розміщення інформації про ринкову вартість портфеля, доходи та витрати на управління</i>
5.	<i>Фонд керується директивами, базовими принципами щодо етичних стандартів, інвестиційної політики та ін.</i>
6.	<i>Стратегія і цілі фонду чітко визначені та сформульовані</i>
7.	<i>У разі необхідності фонд забезпечує детальною інформацією та контактними даними</i>
8.	<i>Фонд оперує власним веб-сайтом</i>
9.	<i>У разі необхідності фонд надає інформацію про топ-менеджмент фонду</i>
10.	<i>Наявність контактних даних (телефон, факс) і даних про місцезнаходження фонду</i>

Ключове розуміння, яке може бути отримано в результаті функціональної експертизи суверенних фондів у країнах, що розвиваються, полягає в тому, що розширення використання суверенних фондів може створювати фундаментальну напругу в межах поточної формальної аналітичної системи, оскільки наслідки функціонування фондів, встановлених як інструмент управління МФО, можуть суттєво відрізнятися від більш традиційних фондів, створених як інструмент макроекономічного регулювання. Інша важлива тенденція – це зростання суверенних фондів, в основному орієнтованих на промисловий або економічний розвиток, залучення прямих іноземних інвестицій та оптимізація державних підприємств.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Global sovereign wealth fund*, Tue Apr 19, 2016. [Electronic resource]. – Access: <http://www.reuters.com>.
2. Каранетян О. М. Формування державних фінансових резервів у ретроспективі економічного розвитку / О. Каранетян // *Економіка і суспільство: електронне наукове фахове видання*. Мукачівський державний університет. – 2017. – Випуск 12.
3. Вивчаючи нові горизонти ринків / Міжнародний форум суверенних фондів IFSWF. – Астана, 5-7 вересня 2017 р. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.iwg-swf.orgp/>
4. Принципи Сантьяго / Міжнародна робоча група суверенних фондів. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.ecgi.org/codes/documents/iwg_santiago_principles_oct2008_enpdf
5. *Economics of sovereign wealth funds: issues for policymakers* / edited by Udaibir S. Das, Adnan Mazarei, and Han van der Hoorn. – Washington D.C.: International Monetary Fund, 2010. – 300 p.

УДК 658.5

Колесніков А. П.

*к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної
безпеки та фінансових розслідувань
Тернопільський національний економічний університет*

ЗМІНА АСПЕКТІВ ДОСЯГНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ДИНАМІКИ ІНСТИТУЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА

В умовах швидких інституційних перетворень економічна безпека підприємства не може розглядатися як щось статичне, а передбачає постійний динамізм, диверсифікацію та розвиток. Таким чином, досягнення економічної безпеки підприємства в довгостроковій перспективі передбачає налагодження системи гнучкого реагування на усі умови його функціонування.

Надалі розглянемо основні особливості зміни умов досягнення економічної безпеки підприємства відповідно до динаміки умов середовища його функціонування.

Правове середовище. Посилення ролі ряду чинників в системі детінізації економіки, регулювання ринку капіталів і ресурсів, удосконалення методів антирейдерської та антимонопольної боротьби потребує уточнення відповідних норм законодавства. Разом з тим, однією з проблем правового регулювання ринку ресурсів є його протекціоністське спрямування. Важливий напрям – більш чітко прописання відповідальності за виявлені фактори тінізації в підприємницькому секторі, зокрема в системі оплати праці. Нагальним є розвиток законодавчої бази в системі антирейдерства, що на даний час особливо гостро відчувається в аграрному секторі, особливо в